

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 20.05.2020

Vår ref: 20/01257-2

Deres ref:

Innføring av justert ordning for hovedgudstjenestene i menighetene

I 2019 vedtok Kirkemøtet ny ordning for hovedgudstjenestene i Den norske kirke. Denne ordningen er en justering av gudstjenesteordningen fra 2011, som menighetene har fulgt de siste årene.

Da de nye ordningene ble vedtatt i 2011, ble det også bestemt at det skulle legges til rette for erfaringsdeling, med sikte på justeringer av ordningen. I perioden 2012-2018 har det vært gjennomført flere forskningsprosjekter og evalueringer. Denne prosessen resulterte i at Bispemøtet og Kirkerådet utarbeidet et forslag til justeringer. Etter en åpen og omfattende høring, vedtok Kirkemøtet i 2019 den justerte ordningen for hovedgudstjenesten, som nå kommer som nye gudstjenestebøker.

Noen av justeringene er små og ligger på tekstnivå. Andre handler om at det på noen punkter i gudstjenesten har skapt unødvendig forvirring når menighetene har ulike ordninger. Noen slike variasjoner samles nå i enhetlig, felleskirkelig praksis. I tillegg er det kommet med nye ressurser, for eksempel i form av bønner og nattverdordninger. Noen av disse kan være til nytte i gudstjenester for små og store.

Ikke minst har det de siste årene vært en utfordring med den store variasjonen i liturgisk musikk. Selv om mange har blitt glad i ny liturgisk musikk, har variasjonen også gjort det mer krevende å besøke nye menigheter. Musikken har variert så mye fra sted til sted at bare de mest erfarne gudstjenestedeltakerne lokalt har fått sunget musikken inn. Kirkemøtet vedtok derfor tre hovedserier og to kirkeårsbestemte serier i 2017, og anbefalte at disse ble tatt i bruk i de fleste hovedgudstjenester.

Mange liturgiske detaljer fungerer best hvis alle som deltar på gudstjeneste blir vant med dem. Noen av de konkrete avklaringene i den nye ordningen er at:

- Menigheten skal stå under inngangssalme, hilsen og utgangssalme.
- Samlingsbønn med kirkeårsvariable ledd er obligatorisk.
- Å feire evangeliet gjennom hallelujaomkvad før evangelielesningen blir obligatorisk.

- Kirkemøtet vil markere et tydeligere skille mellom forbønn og bønnevandring.
- Flere kan delta som medliturger
- Medliturgene får en tydeligere rolle gjennom hele gudstjenesteforløpet.
- Den liturgiske musikken blir i større grad felles.

Ordningen for hovedgudstjenester er felles for hele Den norske kirke, med de lokale variasjonene som ordningen åpner for. Som nå skal hver menighet ha en lokal grunnordning som er stedegen.

Prosess

Dette innebærer at alle menigheter nå må oppdatere og justere sin lokale grunnordning. Den allerede godkjente lokale grunnordningen vil i de fleste tilfeller være et godt grunnlag å bygge videre på.

Bispedømmekontoret vil gjøre tilgjengelig et skjema som kan være til hjelp i å få oversikt over grunnordningen og gjøre de aktuelle valgene.

Det er menighetsrådene som har ansvar for å vedta lokal grunnordning. Biskopen anbefaler at de lokale prestene forbereder saken godt for menighetsrådet. Et gudstjenesteutvalg kan være nyttig, men er ikke obligatorisk. Menighetens kantor, organist eller kirkemusiker gir råd om liturgisk musikk og forbereder sak om dette. Det er naturlig at prest og kirkemusiker samarbeider om saken som helhet og spiller på hverandres kompetanse.

Før forslaget vedtas endelig i menighetsrådet, har prester, kirkemusikere, kateketer, diakoner og andre medarbeidere som er involvert i gudstjenesten også en rett til å uttale seg selvstendig (§ 53). Det er klokt å involvere alle ansatte tidlig, for kunne avklare innspill underveis. Etter § 69 i de alminnelige bestemmelsene skal menighetsrådet også legge forslaget til grunnordning fram for menighetsmøtet til drøfting og uttalelse. Når den lokale prosessen er ferdig og menighetsrådet har et ferdig vedtak, sendes grunnordningen til biskopen.

Menighetene bør derfor planlegge i god tid hvordan ny lokal grunnordning skal forberedes og når det skal holdes menighetsmøte, slik at menighetsrådet kan sende inn lokal grunnordning til biskopen innen 31. oktober 2020. Uttalelser fra menighetsmøtet, fra et eventuelt mindretall i menighetsrådet og eventuelt fra andre ansatte skal etter § 53 følge saken.

Menighetsråd som vedtar en lokal grunnordning innenfor rammene av Kirkemøtets ordning innfører denne 1. søndag i advent 2020. I slike tilfeller mottar biskopen bare grunnordningen til orientering. Ved oversendelse til biskopen bør det, for å lette saksbehandlingen ved mottak, presiseres at ordningen er vedtatt innenfor rammene av justert ordning for hovedgudstjeneste. Ordningen sendes inn tjenestevei, via prost, til stavanger.biskop@kirken.no.

Søknader om dispensasjon

Etter § 6 i de allmenne bestemmelsene, kan biskopen kan i særlige tilfeller samtykke til et opplegg for gudstjenester som avviker fra gjeldende ordning.

Det foregår mye godt, lokalt tilpasset gudstjenesteliv i bispedømmet. Biskopen har forståelse for at mange i menighetene er glade i sine varianter. Det er derfor nyttig at det finnes en mulighet for at menigheter kan søke om dispensasjon til å fortsette

med lokale liturgiske tradisjoner de ser det som viktig å bevare. Dette gir mulighet for å ta vare på viktige og velbegrunnede lokale tradisjoner. Det gir også mulighet til å bruke tid til å bli vant med nye, felleskirkelige ordninger det på sikt vil være hensiktsmessig å ta i bruk.

§ 59 i de alminnelige bestemmelsene sier hvilke elementer som skal være med i alle hovedgudstjenester.

Biskopen vil oppfordre menighetene til å tilpasse sin lokale grunnordning så godt til de felles ordningene som mulig. Felles ordninger mellom menigheter kan på sikt hjelpe alle til å fokusere på gudstjenestens innhold, ikke dens form. Samtidig kan alle menigheter sende inn begrunnede søknader om dispensasjon der menighetsrådet ser det nødvendig. Disse vil bli vurdert ut fra begrunnelsen.

De menighetene som søker om dispensasjon, vil få utsatt frist for innføringen til 1. søndag etter påske 2021.

Det settes ikke noen begrensning i forhold til hva man kan søke om dispensasjon for. Biskopen ønsker at flest mulig av menighetene feirer nattverd etter ordets del og før sendelsen, men åpner for at det kan gis midlertidig dispensasjon der sterke grunner taler for dette.

Som tidligere åpnes det for at menighetene i kortere perioder kan legge opp til temaserier i forkynnelsen. Biskopen vil oppfordre til at temaserier i størst mulig grad knyttes til kirkeårets tekster og legges utenom spesielle merkedager i kirkeåret. Bruk av selvvalgte prekentelekter mer enn tre søndager på rad forutsetter godkjenning fra prostene. Bruk av selvvalgte prekentelekter mer enn fem søndager til sammen hvert semester forutsetter godkjenning fra biskopen.

Det vil også bli gjort en vurdering av søknader om å få fortsette med eksisterende liturgisk musikk. Biskopen har forståelse for at brå og store endringer på dette området kan oppleves fremmedgjørende lokalt. På gudstjenestedager med deltakere fra mange steder vil det likevel bli anbefalt å benytte en av de tre godkjente hovedseriene.

Lokale grunnordninger som innebærer en søknad om dispensasjon sendes også tjenestevei via prostene, til stavanger.biskop@kirken.no innen 31. oktober 2020. Begrunnelse for dispensasjonssøknaden kan følge oversikten over grunnordningen i eget brev.

Ressurser

Liturgisk musikk

I 2018 sendte Kirkerådet ut «Med samrøysta lovsong» til alle menigheter. Dette heftet inneholder de godkjente seriene med liturgisk musikk, både kjente og nye.

I august vil det komme ordinære bøker for kirkemusikere, med den godkjente liturgiske musikken. Bestilling skal bli mulig fra mai. Det drøftes om det er behov for å tilpasse innføringstidspunktet for ny liturgisk musikk til når materialet blir tilgjengelig. Informasjon om en eventuell generell utsettelse vil bli formidlet hvis det blir aktuelt.

Gudstjenestebøker.

Alle prester har fått tilsendt «[Gudstjeneste med veiledninger](#)», som ble tilgjengelig i mars. Denne boka inneholder den justerte gudstjenesteordningen, veiledning og

ulike ressurser til gudstjenesten. I august vil det komme gudstjenestebøker på bokmål og nynorsk.

Kirkemøtevedtak

Kirkemøtevedtaket om Hovedgudstjenesten fra 2019 finnes her:

https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2019/vedtak/km_05_19_justering_ordning_hovedgudstjeneste_og_alm_bestemmelser_vedtak.pdf

Kirkemøtevedtaket fra 2017 om Liturgisk musikk finnes her:

https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2017/vedtak/km_04_17_fastsetting_liturgisk_musikk_vedtak.pdf

Informasjonsmøter og spørsmål

Biskopen vil i slutten av mai og starten på juni møte prestene i prostiene til samtale om innføringsprosessen. Møtetidspunkter og nettadresse for møtene ligger ved dette brevet. Det gjør også den overordnede tidsplanen for prosessen. Skjema til bruk i arbeidet med lokal grunnordning blir sendt når det er klart.

Det er spilt inn et foredrag som ligger til grunn for samtalene og som det er tenkt skal ses i forkant. Foredraget ligger på denne nettadressen:

https://youtu.be/wDPzOW_GoVo

Biskopen har møtt ressursgruppa for kirkemusikk og vil også finne møtepunkter med kirkemusikerne framover. Til høsten er planen å arrangere samlinger for å presentere de nye seriene med liturgisk musikk.

Spørsmål om prosessen kan rettes til avdelingsleder for menighetsutvikling, Geir Skårland, på gs496@kirken.no. Dersom menigheten ser at særlige forhold gjør det vanskelig å sende inn justert grunnordning innen fristen kan det søkes om utsettelse hos stavanger.biskop@kirken.no.

Vi ønsker Guds velsignelse over gudstjenestearbeidet i menighetene.

Med vennlig hilsen

Anne Lise Ådnøy
biskop

Geir Skårland
avdelingsleder menighetsutvikling

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:
Tidsplan - Ny lokal grunnordning
Oppstartsmøter, justert hovedgudstjeneste

Kopi til kirkelige fellesråd i Stavanger bispedømme.

